

*Bijdrage van de Europese Commissie
aan de Europese Raad*

**Burgerdialogen
en burgerraadplegingen**
Voortgangsverslag

11 december 2018

Inhoudsopgave

De Europeanen hebben hoge verwachtingen	3
1. Een open en eerlijk debat in heel Europa	4
1.1 Een permanente burgerdialoog	5
1.2 Naar het hart van Europa	13
2. Hoge verwachtingen	17
2.1 Een dynamische economie	20
2.2 Een Europa dat beschermt	22
2.3 De aanpak van migratie	24
2.4 Klimaatverandering bestrijden en het milieu beschermen	26
2.5 Een sterker Europa in de wereld	28
2.6 Een Europa van waarden	30
2.7 Een perspectief voor de jongere generatie	33
Resultaten behalen	35

De Europeanen hebben hoge verwachtingen

Jean-Claude Juncker, voorzitter van de Europese Commissie

Europa is in de eerste plaats een Unie van burgers. Zij zijn het hart, de ziel en de motor van ons project. Zij moeten de spil vormen van de Unie van morgen, hun mening kunnen uiten en kunnen beslissen over de toekomst van hun Unie. Europa moet sterker en meer verenigd worden, maar dat kan alleen als het ook meer democratisch wordt.

Toen ik als Commissievoorzitter aantrad, beloofde ik dat mensen voor mij de hoogste prioriteit zouden zijn. Dat ieders stem en ieders mening moet worden gehoord. Debat en dialoog maken sinds de eerste dag deel uit van het werk van deze Commissie. We hebben een permanente dialoog met de burgers opgestart. Mijn team van commissarissen en hogere Commissieambtenaren bestrijkt elk onderdeel van de Unie en staat open voor verwachtingen, bezorgdheden en nieuwe ideeën.

Uit de feedback op de burgerdialogen blijkt dat Europeanen niet alleen hun mening willen uiten, maar ook betrokken willen worden bij de besluitvorming en invloed willen uitoefenen op de koers die de Unie uitzet. In antwoord hierop heeft de Commissie op 1 maart 2017 het Witboek over de toekomst van Europa uitgebracht. De diverse mogelijke scenario's voor onze gemeenschappelijke toekomst luidden een uitvoerig debat in over de wijze waarop Europa moet evolueren. Bij de festiviteiten voor de 60e verjaardag van de EU, die op 25 maart 2017 in Rome plaatsvonden, schaalden de leiders zich hierachter door te beloven naar de burgers te luisteren en hun antwoord te geven. De Commissie heeft sindsdien een sterkere burgerparticipatie in het debat over de toekomst van Europa gestimuleerd door nieuwe vormen van dialoog te ontwikkelen, waardoor het debat flexibeler en interactiever kan worden gevoerd, ook online, zodat een groter en diverser publiek kan worden bereikt.

Tot nu toe hebben 160 000 burgers van alle nationaliteiten, leeftijden, rassen en religies, verspreid over het hele politieke spectrum, deelgenomen aan ruim 1 200 townhallmeetings, in gemeentehuizen, universiteiten, fabrieken en andere locaties overal in de Unie.

Jean-Claude Juncker

1. Een open en eerlijk debat in heel Europa

1.1 Een permanente burgerdialoog

„Dit witboek is bedoeld als aanzet tot een eerlijk en breed debat met de burgers over hoe Europa zich de komende jaren zou moeten ontwikkelen.

Daarbij moeten alle geluiden worden gehoord.”

Witboek over de toekomst van Europa, 1 maart 2017

Burgers in Cádiz: hoe de burgerdialogen van de Commissie begonnen

De Europese Commissie begon met het organiseren van burgerdialogen in 2013, het Europese Jaar van de Burger. Dat gebeurde op een kritiek moment, twintig jaar nadat het Europees burgerschap was ingevoerd en in de aanloop naar de verkiezingen voor het Europees Parlement die het jaar daarna zouden plaatsvinden.

De Europese Commissie publiceerde in dat jaar een verslag over het EU-burgerschap, waarin de rol, de invloed en de verwachtingen van de Europeanen werden onderzocht. Er werden daarbij een aantal hindernissen belicht voor de volledige uitoefening van de rechten van de burgers. Ook bleek dat het noodzakelijk is om Europa dichter bij de burger te brengen en hen er sterker bij te betrekken.

De Europese Commissie lanceerde daarom de burgerdialogen om met burgers en met nationale en lokale politici in debat te gaan en meningen uit te wisselen. Op 27 september 2012 sprak Viviane Reding, destijds vicevoorzitter van de Commissie, in de Spaanse havenstad Cádiz met de plaatselijke bevolking over allerlei Europese aangelegenheden. Online konden mensen opmerkingen plaatsen onder de hashtag #QuéEuropaQueremos?

De toekomst van Europa ligt in de handen van alle Europeanen. Zij kan niet worden opgelegd door leiders of instellingen. Het is duidelijk dat verschillende politieke keuzes onze Unie een andere richting kunnen uitsturen, maar er is minstens één zekerheid: Europa moet luisteren naar zijn burgers en dienovereenkomstig handelen.

Al voor het aantreden van deze Europese Commissie was deze aanpak al verankerd in haar werkzaamheden, zoals blijkt uit het programma van voorzitter Juncker op basis van tien politieke prioriteiten en de opdrachtbrief bij het begin van hun mandaat naar de commissarissen is gestuurd en waarin zij expliciet werden verzocht „politiek actief te zijn in de lidstaten en in burgerdialogen door de gemeenschappelijke agenda te presenteren en mee te delen, naar ideeën te luisteren en met belanghebbenden in gesprek te gaan”.

VAN HET WITBOEK OVER DE TOEKOMST VAN EUROPA NAAR SIBIU

De Europese Commissie is haar belofte nagekomen. Dit blijkt nog het best uit het debat dat op gang is gebracht door het Witboek over de toekomst van Europa, dat op 1 maart 2017 door voorzitter Juncker is voorgesteld. In dat witboek worden vijf mogelijke scenario's voor onze Unie van 27 geschetst. op dezelfde voet doorgaan; de interne markt en niets meer; wie meer wil, doet meer; minder, maar efficiënter; en veel meer samen doen. De scenario's waren niet prescriptief en limitatief en sloten elkaar onderling niet uit, dat wil zeggen dat voor elk beleidsgebied ook elementen van verschillende scenario's konden worden gecombineerd. De bedoeling was om met de scenario's een breed debat over de toekomst van de Unie op gang te brengen, waarbij mensen hun voorkeursoptie konden noemen of hun eigen visie konden geven. Zoals voorzitter Juncker zei, werd met het Witboek een nieuwe benadering geschetst: geen dictaat, maar debat. Het debat moest ervoor zorgen dat de Europese leiders en de Europese instellingen zich concentreerden op het beleid en de prioriteiten die voor onze toekomst het allerbelangrijkst zijn.

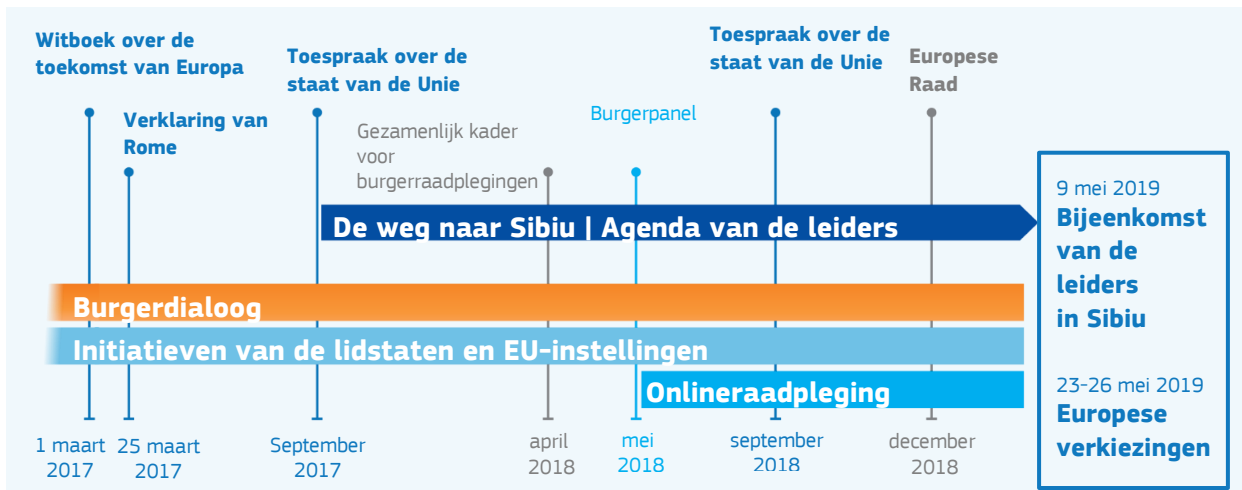

Op 25 maart 2017 zijn de leiders van de Europese Unie bijeengekomen naar aanleiding van de 60e verjaardag van de Verdragen van Rome, om terug te blikken op wat is bereikt en te praten over hoe onze gemeenschappelijke toekomst eruit zou moeten zien. Zij beloofden te „luisteren naar de door hun burgers geuite zorgen” en samen te werken met de nationale parlementen. Dit werd gevolgd door een reeks discussienota's over enkele van de meest dringende en relevante thema's voor onze toekomst.

SCENARIO'S					
	Op dezelfde voet doorgaan	De interne markt en niets meer	Wie meer wil, doet meer	Minder, maar efficiënter	Veel meer samen doen
WAT HOUDEN ZE IN?	De EU-27 voert de huidige hervormingsagenda uit en actualiseert deze. De prioriteiten worden regelmatig bijgesteld, problemen worden aangepakt naarmate ze zich voordoen en worden navenant vertaald in nieuwe wet- en regelgeving.	De EU-27 werkt alleen aan de verdieping van essentiële aspecten van de eengemaakte markt.	De EU-27 laat lidstaten die dat willen, op specifieke beleidsterreinen nauwer samenwerken. Het resultaat is dat lidstaten afspraken maken over wetgeving en begroting om hun samenwerking te verdiepen. Andere lidstaten kunnen zich hier in een later stadium bij aansluiten.	Consensus over de noodzaak om bepaalde prioriteiten beter aan te pakken, zorgt ervoor dat de EU-27 de aandacht vestigt en middelen besteedt aan meer en snellere resultaten op bepaalde beleidsterreinen en minder of niets meer doet op andere terreinen.	De lidstaten delen meer macht, middelen en beslissingsbevoegdheden op alle beleidsterreinen, de euro wordt versterkt, en besluiten op EU-niveau worden vlot uitgevoerd.

Onze toekomst moet echter meer zijn dan een scenario of een reeks ideeën. Zij moet tot leven worden gewekt aan de hand van politieke visie, keuzes en beleidsmaatregelen. Voorzitter Juncker mengde zich daarom in de Staat van de Unie 2017 in het debat door zijn eerste antwoorden en voorstellen voor onze toekomst te presenteren en zijn visie uiteen te zetten. Geïnspireerd door de ideeën van de burgers presenteerde hij een routekaart voor een meer verenigde, sterkere en meer democratische Unie. Hij zette een aantal stappen uiteen om dat doel te bereiken, met als laatste

stap een speciale informele bijeenkomst van de leiders van de Europese Unie in Sibiu op 9 mei 2019. Deze zou tot taak hebben de strategische agenda voor 2019–2024 op te stellen met het oog op de toekomst van de EU-27.

„Samen aan de slag om het vertrouwen van de burgers in het Europese project terug te winnen”

Jean-Claude Juncker, Politieke beleidslijnen, 15 juli 2014

BURGERDIALOGEN

Dankzij de burgerdialogen komen nieuwe stemmen en ideeën aan bod in het debat over de toekomst van Europa. Tijdens de townhallmeetings die de Europese Commissie opzet en organiseert, kunnen burgers met verschillende achtergronden debatteren, ideeën uitwisselen en vrij spreken met degenen die hen ten dienste staan. Aan de dialogen wordt deelgenomen door eurocommissarissen, leden van het Europees Parlement, het Comité van de Regio's en het Europees Economisch en Sociaal Comité, naast vertegenwoordigers van Europese, nationale, regionale en lokale autoriteiten.

Steeds weer kwam dezelfde boodschap naar voren: de Europeanen willen zelf vorm geven aan de toekomst van de Unie. Ze willen hun ideeën uitwisselen en inspraak krijgen in de wijze waarop we Europa sterker kunnen maken. Deze dynamiek en behoefte aan discussie blijkt duidelijk uit de cijfers.

Het aantal burgerdialogen is aanzienlijk toegenomen na het Witboek over de toekomst van Europa en dat tempo moeten we nu aanhouden. Daarom heeft de Europese Commissie in februari 2018 aangekondigd dat zij streeft naar 1 000 burgerdialogen. Ondertussen hebben al 1 200 dialogen plaatsgevonden, met samen ongeveer 160 000 deelnemers. Het effect hiervan is al zichtbaar in het werk van de Commissie en de andere instellingen. De Commissievoorstellen voor een nieuwe langetermijnbegroting en de besprekingen daarover tussen de medewetgevers vormen een afspiegeling van de prioriteiten en ambities die de burgers tijdens het debat over het Witboek hebben geuit.

Bij de meeste burgerdialogen staat de Europese Commissie op het podium samen met een nationale, regionale of plaatselijke persoonlijkheid. Aan deze evenementen is deelgenomen door 102 leden van het Europees Parlement, 195 nationale politici (onder wie presidenten, premiers, ministers en leden van nationale parlementen) en 91 regionale politici. Hieruit blijkt onze gezamenlijke inzet voor Europa en de noodzaak van samenwerking bij de communicatie over de voordelen die Europa biedt voor iedereen.

Jean-Claude Juncker, voorzitter van de Europese Commissie, Joseph Muscat, premier van Malta, en Karmenu Vella, commissaris voor maritieme zaken en visserij. Valletta, Malta, 29 maart 2017

Margrethe Vestager, commissaris voor het mededingingsbeleid en Bruno Le Maire, minister van Financiën en Economische Zaken van Frankrijk. Straatsburg, Frankrijk, 23 oktober 2018.

De Europese Commissie ontwikkelt ook nieuwe formats voor burgerdialogen, waaronder meertalige grensoverschrijdende evenementen met burgers uit twee of drie lidstaten en onlinedialogen via Facebook live en andere kanalen. Om optimaal gebruik te kunnen maken van deze nieuwe debatten, zijn nieuwe partnerschappen ontwikkeld, met name via co-hosting met lidstaten.

Grensoverschrijdende burgerdialoog Duitsland-Polen op 24 mei 2018 in Frankfurt an der Oder, Duitsland, met Frans Timmermans, eerste vicevoorzitter van de Europese Commissie, Elżbieta Polak, voorzitter van het bestuur van de provincie Lubusz, en Stefan Ludwig, minister van Justitie, Europese Zaken en Consumentenbescherming van de deelstaat Brandenburg

Vytis Andriukaitis, commissaris voor gezondheid en voedselveiligheid, in Zagreb, Kroatië, 17 mei 2018. het effect van de burgerdialogen wordt nog versterkt door de sociale media.

BURGERDIALOGEN IN DE HELE EU

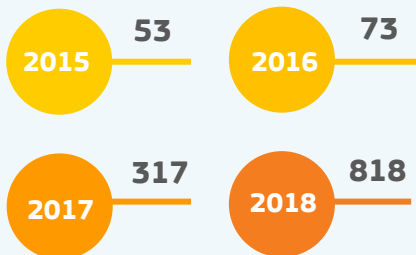

Burgerdialogen de cijfers

(met inbegrip van 24 burgerdialogen via Facebook live)

1 261 dialogen in 405 gemeenten

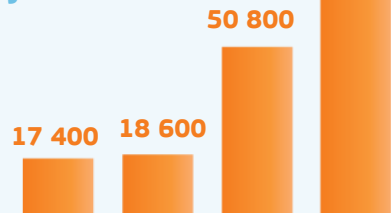

Totaal bereik sinds 2015

160 000 deelnemers in totaal

Deelnemers per jaar

2015 2016 2017 2018

meer dan 37,2 miljoen reacties op sociale media

1,4 miljoen kijkers via webstreaming

248 miljoen mensen potentieel mediabereik

Burgerdialogen sinds het aantreden van de Commissie-Juncker

1.2 Naar het hart van Europa

Ik ben tevens van oordeel dat we de komende maanden de nationale parlementen en het maatschappelijk middenveld op nationaal, regionaal en lokaal niveau intenser moeten betrekken bij het werk aan de toekomst van Europa.

Jean-Claude Juncker, Staat van de Unie 2017, 12 september 2017

Het uiteindelijke doel van het debat over de toekomst van Europa is alle standpunten en ideeën te verzamelen in heel Europa — van oost tot west en van noord tot zuid. Van degenen die vertrouwd zijn met het Europese vocabulaire tot mensen voor wie dit volledig nieuw is. Elke stem telt.

Daarom heeft de **Europese Commissie** getracht de burgers op verschillende manieren te bereiken, samen met alle instellingen en lidstaten die hieraan wensen deel te nemen.

De respons op deze oproep was overweldigend. Het **Europees Parlement** heeft een reeks debatten op hoog niveau met staatshoofden of regeringsleiders georganiseerd over de toekomst van Europa.

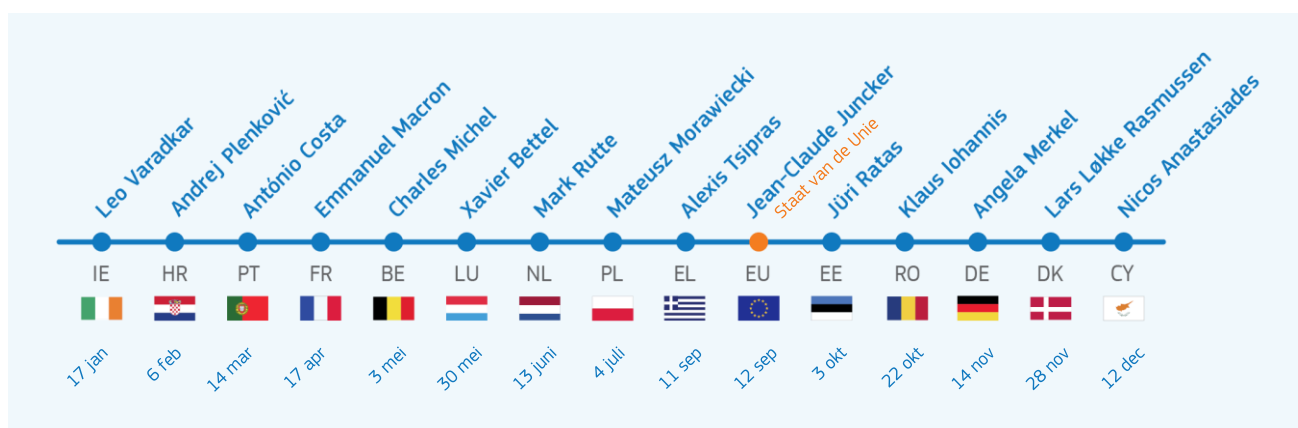

Voorzitter Juncker en President Macron steunen het debat over de toekomst van Europa — © Europese Unie

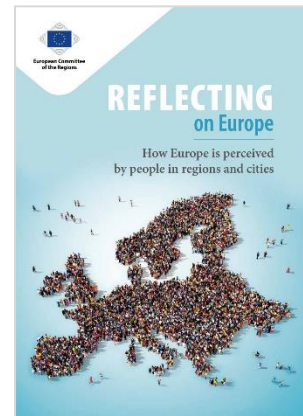
Taoiseach Leo Varadkar gaf als eerste nationale leider een toespraak over de toekomst van Europa in het Europees Parlement — © Europese Unie

Lijst van debatten op hoog niveau van het Europees Parlement

Het **Comité van de Regio's** bracht het debat naar de Europese regio's, steden en gemeenten via het project Nadenken over Europa. Het Comité van de Regio's en het **Europees Economisch en Sociaal Comité** hebben belangrijke initiatieven genomen om de burgers inspraak te geven. Of ze nu worden georganiseerd door de Europese Commissie of andere instellingen, door nationale, regionale en lokale autoriteiten of door het maatschappelijk middenveld, deze initiatieven hebben allemaal hetzelfde doel en vullen elkaar aan.

Diverse **Europese leiders**, onder wie president Macron, bondskanselier Merkel en vele anderen, hebben nieuwe stappen ondernomen om het debat over de toekomst van Europa te versterken.

Verslag van het Comité van de Regio's

Bondskanselier Merkel toont zich voorstander van een permanente burgerdialoog — © Bundesregierung / Steins

Bondskanselier Kurz. Het Oostenrijkse voorzitterschap van de Europese Raad speelde een cruciale rol bij de coördinatie van de inspanningen van de lidstaten — © BKA / Dragan Tatic

Aansluitend bij de aanpak van de Commissie, die gericht is op transparantie, pluralisme en openheid, hebben 27 lidstaten in maart 2017 een gezamenlijk kader voor burgerraadplegingen goedgekeurd. Dit was volledig in overeenstemming met het streven van de Commissie naar transparantie, pluralisme en openheid.

Ter ondersteuning van het proces heeft de Commissie een uniek initiatief opgezet voor participatieve democratie, waarbij burgers zelf vragen opstelden voor een openbare raadpleging over de toekomst van Europa. De Commissie heeft samen met het **Europees Economisch en Sociaal Comité** een burgerpanel van 96 mensen uit alle landen van de EU-27 bijeengebracht. Zij werden door een onafhankelijk pollingbureau geselecteerd omdat ze een goede afspiegeling vormen van de grote verscheidenheid aan demografische achtergronden en meningen over de Europese Unie. Na twee dagen van besprekingen en overleg heeft het panel in mei 2018 de vragen opgesteld en goedgekeurd die aan de Europeanen zouden worden voorgelegd.

Op basis van de door het burgerpanel opgestelde vragenlijst is op 9 mei 2018 een **onlineraadpleging** van start gegaan in alle officiële EU-talen.

**Een pan-Europese
meertalige raadpleging**

12 vragen
(open en gesloten vragen)

**Ondersteund door
activiteiten op sociale media**

Er zijn al meer dan 76 000 bijdragen gepost. De meeste daarvan bevatten commentaren en ideeën van goede kwaliteit, ter aanvulling van de „gesloten” vragen over enkele van de belangrijkste thema's voor onze toekomst.

Dit initiatief werd aangevuld met een speciale Eurobarometerenquête over de toekomst van Europa bij een representatieve steekproef van 27 339 burgers van de Europese Unie, die liep van 24 oktober tot 7 november 2018.

DE ONLINERAADPLEGING

		Aantal reacties
Frankrijk		22 869
Duitsland		10 021
Hongarije		7 830
Spanje		5 419
Polen		4 249
België		4 187
Italië		4 089
Portugal		1 948
Roemenië		1 408
Nederland		1 353
Verenigd Koninkrijk		1 347
Oostenrijk		1 149
Ierland		867
Griekenland		844
Slowakije		844
Tsjechië		718
Zweden		683
Bulgarije		672
Finland		421
Kroatië		407
Luxemburg		319
Denemarken		299
Slovenië		235
Cyprus		178
Malta		165
Litouwen		146
Letland		109
Estland		68
Niet-EU-landen		726
Niet vermeld		2 572
Totaal		76 142

(tot 7.12.2018)

2. Hoge verwachtingen

„De ideeën en plannen van honderden miljoenen Europeanen zullen een impuls geven aan onze vooruitgang.”

Witboek over de toekomst van Europa, 1 maart 2017

Ondanks de verschillende vormen van dialoog en de diversiteit van de deelnemers, keerden bepaalde thema's vaak terug.

Over het algemeen hadden de deelnemers een positief beeld van de Europese Unie. Zij vinden dat Europa cruciaal is voor **het oplossen van problemen**. Natuurlijk zijn er ook bezorgdheden en frustraties. Een vraag die vaak terugkomt, is wie wat moet doen. De burgers zijn geneigd te denken dat grote uitdagingen efficiënter kunnen worden aangepakt door een combinatie van maatregelen op Europees en nationaal niveau. Over het algemeen zijn zij voorstander van meer harmonisering op Europees niveau, bijvoorbeeld wat milieu en voedselveiligheid betreft. De meesten verwachten en vragen echter ook **hervormingen om de Unie efficiënter en transparanter te maken**.

Op een vraag als „wat voor beslissingen op Europees niveau zouden u meer het gevoel geven er trots op te zijn deel uit te maken van de Unie?” antwoorden veel onlinerespondenten met **mondiale uitdagingen** zoals het buitenlands beleid, defensie, migratie, milieu en klimaatverandering.

Ook **economische en sociale kwesties** worden vaak vermeld. De behoefte aan een dynamische economie, gefocust op onderzoek en innovatie op digitaal gebied, en een stabiele eurozone is een prominent thema. Er is ook een duidelijke behoefte aan een hoog niveau van rechtvaardigheid en bescherming.

Europa wordt ook beschouwd als **een continent van waarden**, waar de rechtsstaat, de strijd tegen corruptie en non-discriminatie moeten worden beschermd.

Onlineraadpleging

„Wat voor beslissingen op Europees niveau zouden u meer het gevoel geven er trots op te zijn deel uit te maken van de Unie?”
[in de reacties het vaakst voorkomende woorden]

Sommigen willen dat de Europese Unie zich focust op thema's die al een centrale plaats hebben op de Europese agenda, met name de tien politieke prioriteiten van de Commissie Juncker. Zij zijn zich niet bewust van wat reeds wordt gedaan op deze gebieden, en willen dat Europa beter met hen communiceert.

De brexit stond niet op de agenda van het burgerpanel dat in mei 2018 is bijeengekomen. Tijdens de burgerdialogen wordt de brexit wel vermeld, maar vaak in termen van de gevolgen voor de Europese begroting en de economie van andere lidstaten.

2.1 Een dynamische economie

Vaak werd gewezen op de noodzaak om prioriteit en stimulansen te geven aan **onderzoek en innovatie**, en op manieren om de toegang tot **financiële middelen en investeringen** te verbeteren.

Volgens een recente Eurobarometerenquête uit november 2018 is bijna driekwart van de bevolking van de Eurozone voorstander van de Economische en Monetaire Unie. Veel deelnemers aan de burgerdialogen zien duidelijk de voordelen van de euro, maar leggen soms de link met prijsstijgingen of maken zich zorgen over instabiliteit omdat de regels niet worden gevolgd.

Het **vrije verkeer** binnen de Unie wordt door een grote meerderheid van de respondenten beschouwd als goed voor de economie en voor de burgers zelf, die in een andere lidstaat kunnen wonen, werken, studeren en zaken doen.

De eengemaakte markt en internationale handel worden over het algemeen beschouwd als een opportuniteit voor bedrijven en consumenten. Sommige deelnemers willen graag meer vrijhandelsovereenkomsten, hoewel een aanzienlijk aantal van hen vreest voor oneerlijke concurrentie en voor de invloed van internationale ondernemingen.

De **digitale economie wordt vaak vermeld**, waarbij van de Europese Unie wordt verwacht dat ze zorgt voor de groei van de sector, dat ze de vertrouwelijkheid van persoonsgegevens beschermt en dat ze regelgevend optreedt tegen de dominante positie van gigantische spelers op de digitale markt.

“ De EU moet ervoor zorgen dat ondernemers en start-ups in alle landen en regio's toegang hebben tot het durfkapitaal dat zij nodig hebben om hun ideeën naar de markt te brengen.

Burgerdialoog in Varna, Bulgarije

We hebben financiële instrumenten van de EU nodig die jonge ondernemers kunnen gebruiken om hun bedrijf te laten groeien.

Burgerdialoog in Opole, Polen

”

“ Kunstmatige intelligentie wordt steeds belangrijker, en de EU moet deze ontwikkeling ondersteunen.

Burgerdialoog in Straatsburg, Frankrijk

Wist u dit?

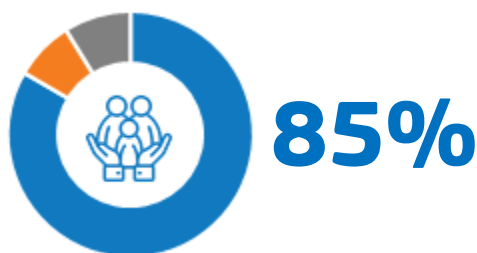
- Het in november 2014 gelanceerde plan-Juncker heeft 360 miljard euro aan extra investeringen opgeleverd in heel Europa; 850 000 kleine en middelgrote ondernemingen hebben daardoor betere toegang gekregen tot financiering.
  - Sinds het aantreden van de Commissie-Juncker zijn meer dan 12 miljoen banen gecreëerd in de Europese Unie.
  - Het Europese Partnerschap met Japan zal bedrijven uit de Europese Unie bijna 1 miljard euro aan douanerechten besparen.
  - Tegen 2020 zullen meer dan 10 miljoen Europeanen werkzaam zijn in de data-economie van de EU. De Europese Unie voert een strategie uit om de digitale economie en de positieve impact ervan op het leven van de burgers verder te ontwikkelen.
-

2.2 Een Europa dat beschermt

De burgerdialogen in heel Europa hebben een verhitte discussie op gang gebracht over sociale bescherming. De deelnemers wilden vaak meer **sociale rechten** en stelden vragen over de genderloonkloof, ouderschapsverlof en andere sociale kwesties.

Niet minder dan 85% van de Eurobarometer-respondenten is van mening dat de **vrijmarkteconomie** hand in hand moet gaan met een hoog niveau van sociale bescherming.

vindt dat de vrijmarkteconomie hand in hand moet gaan met een hoog niveau van sociale bescherming.

Eurobarometer juli 2018.

Gezondheid is ook een prominent thema. Er heerst grote bezorgdheid om de toekomst: 72% van de Eurobarometer-respondenten vreest dat het leven van hun kinderen moeilijker zal zijn dan dat van hun eigen generatie.

Consumentenrechten zijn een belangrijk onderdeel van deze oproep tot bescherming. Voedselveiligheid en de kwaliteit van voedingsproducten worden regelmatig vermeld, vaak in de context van de globaliseringsproblematiek. De burgers verwachten dat handelsovereenkomsten beantwoorden aan hoge normen, onder meer ook op sociaal en milieugebied.

De behoefte aan een meer beschermend Europa komt echter vooral tot uitdrukking met betrekking tot **misdaad en veiligheid**. Op de vraag waaraan de Europese Unie prioriteit moet geven om het leven van haar burgers veiliger te maken, koos de meerderheid van de respondenten voor **bestrijding van terrorisme en radicalisering** (66%), met een ruime voorsprong op „betere controle aan de buitengrenzen” (39%).

“ **Gelijk loon voor gelijk werk in de hele Europese Unie.**
Onlinedeelnemer uit Oostenrijk

Hoe kan het handelsbeleid Europese waarden zoals milieubescherming
bevorderen?
Burgerdialoog in Helsinki, Finland

”

“ **De EU is de mensen met een laag inkomen vergeten.**
Dat is een van redenen voor de opkomst van het populisme.
Burgerdialoog, mede georganiseerd door het Europees Parlement, in Bled, Slovenië

Ik vind dat het beleid van de EU ten gunste moet komen van de EU-regio's waar
de ontwikkelingsbehoeften het grootst zijn, niet van de regio's die al rijk zijn.
Onlinedeelnemer uit Bulgarije

”

“ **Er moet een anti-corruptieaanklager worden aangesteld op EU-niveau.**
Online-deelnemer uit Zweden

Wist u dit?

- In november 2017 werd de Europese pijler van sociale rechten afgekondigd, waarmee het pad werd geëffend voor een socialer Europa in de toekomst.
- Tijdens de onderhandelingen over handelsovereenkomsten met niet-EU-landen beschermt de Europese Commissie gevoelige sectoren en sluit zij geen compromissen over voedselveiligheidsnormen. Waarden en beginselen vormen de leidraad voor de onderhandelingen.
- Het beleid van de Europese Unie op het gebied van consumentenbescherming behoort tot de meest geavanceerde ter wereld. Passagiersrechten en het afschaffen van de roamingtarieven zijn te danken aan de Europese Unie.
- De nieuwe regels inzake detachering van werknemers garanderen gelijk loon voor gelijk werk op dezelfde plaats.
- De oprichting van de Arbeidsautoriteit faciliteert de samenwerking tussen nationale actoren op het gebied van arbeidsmobiliteit en bestrijding van misbruik.
- Het Schengeninformatiesysteem heeft bijgedragen tot bijna 50 000 arrestaties en tot de opsporing van 200 000 criminelen in 2017.
- De algemene verordening gegevensbescherming, die in mei 2018 van kracht is geworden, maakt Europa tot een van de meest geavanceerde regio's ter wereld als het aankomt op de bescherming van persoonsgegevens, ook op digitaal gebied.

2.3 De aanpak van migratie

Wanneer burgers uit heel Europa debatteren over de **vluchtelingencrisis**, migratie binnen de EU, gedetacheerde werknemers, grenscontroles en Schengen, lopen de emoties hoog op. Tijdens het burgerpanel in mei 2018 kon geen eensgezindheid worden bereikt over de wijze waarop deze problemen moeten worden aangepakt. Ook de reacties op de online-raadpleging waren gepolariseerd en gaven duidelijk de uiteenlopende standpunten weer die de Europeanen innemen over migratie- en asielkwesties. Sommigen scharen zich achter een gastvrijer Europa, en gebruiken daarbij woorden als „waardige opvang” of „fatsoenlijk migratiebeleid”. Velen roepen ook op om een einde te maken aan het **verlies aan mensenlevens** op de Middellandse Zee. Anderen willen dan weer dat de **irreguliere migratie** stopt of zijn voorstander van een terugkeer van irreguliere migranten; sommigen willen zelfs alle migranten terugsturen, ongeacht hun status.

Migratie in het algemeen, en de uitdagingen van de mediterrane lidstaten in het bijzonder, blijven voer voor discussie in veel burgerdialogen in heel Europa. De discussie gaat ook over de **integratie** van migranten en de **samenwerking** met niet-EU-landen.

In het kader van de Eurobarometer over de toekomst van Europa werd aan de respondenten gevraagd aan wat de prioriteiten moeten zijn op het gebied van migratie om de situatie in Europa de komende 20 jaar te verbeteren. De vaakst gegeven antwoorden waren „de situatie in de landen van herkomst verbeteren” (45%) en „illegale immigratie bestrijden” (44%).

“ We zitten in een migratiecrisis. Wat doen de EU-landen? We weten allemaal dat ze het onderling niet eens zijn. Wat is de oplossing?
Burgerdialoog in Kopenhagen, Denemarken

Een gezamenlijke reddingsoperatie in de Middellandse Zee. Verdeling van
asielzoekers over ALLE lidstaten volgens een vaste verdeelsleutel.
Onlinedeelnemer uit België

”

“ Stop irreguliere migratie, breng alle irreguliere migranten terug naar het land
waaruit ze de EU zijn binnengekomen.
Onlinedeelnemer uit Slowakije

Zorg ervoor dat economische vluchtelingen uit veilige landen nooit de EU kunnen
binnenkomen.
Onlinedeelnemer uit Nederland

”

Wist u dit?

- Sinds 2015 heeft de Europese Unie 690 000 mensen helpen redden op zee.
- Het aantal irregulier binnekomende migranten is sterk afgenomen. Sinds de verklaring EU-Turkije is het aantal via de route door het oostelijke Middellandse Zeegebied binnekomende migranten met 97% gedaald. Momenteel zijn er 90% minder migranten dan tijdens de piekperiode in 2015. Het aantal via het centrale Middellandse Zeegebied irregulier binnekomende migranten is met 80% gedaald.
- De Europese Commissie roep het Europees Parlement en de Raad op om tot een akkoord te komen over de voorstellen van de Commissie voor 10 000 extra grens- en kustwachters en een toekomstbestendig asielstelsel in de EU.

2.4 Klimaatverandering bestrijden en het milieu beschermen

Voor veel burgers is klimaatverandering een zeer belangrijk probleem. De deelnemers aan de burgerdialogen wilden niet alleen meer weten over de wijze waarop de Europese Unie deze mondiale uitdaging aanpakt, maar ook hoe ze zelf een steentje kunnen bijdragen. Over het algemeen heerst er weinig of geen twijfel dat de klimaatverandering ten minste gedeeltelijk te wijten is aan **menselijke activiteiten**.

Eurobarometer november 2018.

De overeenkomst van Parijs en de plannen om de **uitstoot van broeikasgassen** te beperken, staan hoog op de agenda van de burgers. Ondanks de grote bezorgdheid om de gevolgen van klimaatverandering en vervuiling, werden ook hoopvolle reacties opgetekend met betrekking tot de ontwikkeling van **duurzame energie**, investeringen in de groene economie en mogelijke **innovatie** om het milieu te helpen beschermen.

Tijdens de burgerdialogen werden veel vragen gesteld over **afval** (vooral **plastic**), biodiversiteit en dierenwelzijn, met inbegrip van de gevolgen van intensieve landbouw, en over dierenleed en dierproeven.

“ Wat doet de EU om investeringen in zonne-energie en andere hernieuwbare energiebronnen te stimuleren?
Burgerdialoog in Riga, Letland

Zal de EU investeren in technologie om de zeeën schoon te maken?
Burgerdialoog in Blankenberge, België

”

“ Beperk de klimaatverandering, doe iets aan de plasticsoep.
Onlinedeelnemer uit Nederland

Wist u dit?

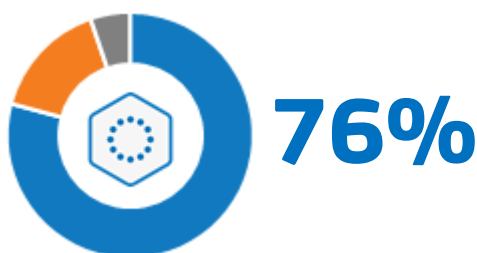
- Sinds 1990 is de uitstoot van broeikasgassen in de Europese Unie met 22% gedaald.
  - De Europese Unie staat volledig achter de klimaatovereenkomst van Parijs. Zij heeft bindende doelstellingen vastgesteld voor 2030: minstens 32% van de energieproductie uit hernieuwbare bronnen en een energie-efficiëntie van minstens 32,5%.
  - De Europese Commissie heeft opgeroepen actie te ondernemen om van Europa een welvarende, moderne, concurrerende en klimaatneutrale economie te maken tegen 2050.
  - De Commissie heeft ook als eerste ter wereld een uitgebreide plasticstrategie voorgesteld, met concrete voorstellen om kunststofproducten voor eenmalig gebruik te vervangen.
-

2.5 Een sterker Europa in de wereld

Veel burgers hebben opgeroepen tot verdere coördinatie en consolidering van de externe acties van de Europese Unie. Zij willen niet alleen een gemeenschappelijk **buitenlandbeleid**, maar ook een gemeenschappelijk **defensiebeleid**. Het lijkt erop dat de rol van de Hoge Vertegenwoordiger niet goed gekend is, maar de behoefte aan een gemeenschappelijk ministerie van buitenlandse zaken was een drukbesproken thema.

De Europese Unie wordt vaak vergeleken met de rest van de wereld en over het algemeen spreken de deelnemers lovend over de rol van de Unie op het internationale toneel. De meerderheid van de Eurobarometer-respondenten is bijvoorbeeld van mening dat **vrede** een waarde is die door de Europese Unie beter wordt uitgedragen dan door de rest van de wereld.

beschouwt de Europese Unie als een plaats van stabiliteit in een wereld vol problemen.

Dit is vijf procentpunten meer dan in 2017
en tien procentpunten meer dan in 2016.

Eurobarometer november 2018.

Deelnemers aan de dialogen vermelden vaak **andere wereldspelers**, zoals Rusland, China en de Verenigde Staten. Zij vinden duidelijk dat Europa ernaar moet streven om een even sterke speler te zijn in de mondiale geopolitieke arena. Verschillende respondenten hebben het over de behoefte aan een „**gemeenschappelijke stem**”, terwijl andere de „eenmaking” van het buitenlandbeleid voorstellen.

Sommigen gaan nog een stap verder, en vinden dat het nationale vetorecht op dit gebied moet worden afgeschaft.

Het hoofd bieden aan andere wereldmachten, zoals Rusland, China en de VS.
Onlinedeelnemer uit Denemarken

Spreek met één stem op het internationale toneel.
Onlinedeelnemer uit België

Een gemeenschappelijk Europees leger. Afschaffing van het vetorecht van lidstaten over buitenlands beleid en mensenrechten. Assertiever beleid tegenover Rusland en China.
Onlinedeelnemer uit Tsjechië

Europa moet beter vertegenwoordigd zijn op het internationale toneel.
Onlinedeelnemer uit Frankrijk

Om geld te besparen en het efficiënter te gebruiken, moeten we gemeenschappelijke technische normen hebben in de defensiesector.
Facebook Live dialoog

Wist u dit?

- Om haar strategische autonomie te vergroten, stelt de Europese Commissie voor een Europees Defensiefonds op te nemen in de volgende langetermijnbegroting (2021-2027), als aanvulling op de NAVO.
  - Meer dan de helft van de ontwikkelingssamenwerking in de wereld is afkomstig uit de Europese Unie. Humanitaire bijstand door de Europese Unie bereikt jaarlijks omstreeks 100 miljoen mensen.
  - De Europese Commissie heeft een echt partnerschap met Afrika voorgesteld, om de stap te zetten van liefdadigheid naar investeringen en banen.
-

2.6 Een Europa van waarden

Europa wordt sterk geassocieerd met waarden. De Europese Unie wordt over het algemeen beschouwd als een vredesproject en als een ruimte van **vrijheid**, waar de **grondrechten** worden gerespecteerd. Het respect voor democratie, mensenrechten en de rechtsstaat worden door de Eurobarometer-respondenten beschouwd als de grootste troef van de Unie, met een nipte voorsprong op haar economische, industriële en handelsmacht.

Het begrip **solidariteit** staat stevast zeer hoog op de agenda. **Gendergelijkheid en non-discriminatie** worden beschouwd als belangrijke pijlers van onze maatschappij.

Tijdens veel burgerdialogen hebben deelnemers hun bezorgdheid geuit over de toestand van de **rechtsstaat** in sommige lidstaten. De burgers hebben Europa ook opgeroepen om te blijven vechten tegen **corruptie** in de lidstaten, en leggen vaak de link met de rechtsstaat.

Veel deelnemers hebben gesproken over de manier waarop de **Europese democratie** vandaag de dag functioneert. Het concept Europese integratie wordt slechts door een kleine minderheid afgewezen. De deelnemers vinden soms dat de Europese instellingen te **ver** van de burger staan, te **bureaucratisch** zijn of te snel toegeven aan lobbygroepen en grote ondernemingen. Ze willen dat de Europese Unie meer actie onderneemt met betrekking tot grote problemen, maar tegelijk zijn ze ook gehecht aan het beginsel van **subsidiariteit**.

In een context waarin velen zich zorgen maken over de politieke atmosfeer in Europa en daarbuiten, verwachten de burgers van de Europese leiders dat zij een duidelijke **visie** voor de toekomst van het continent ontwikkelen. Ze vragen meer **transparantie** en stellen prijs op meer informatie over de Unie en haar beleid, zodat ze de beslissingen beter begrijpen en kunnen **beïnvloeden**.

In sommige bijdragen wordt een oproep gedaan om acties te ondernemen die de Europese Unie dichterbij de burgers zouden brengen, via directe **ervaringen en symbolen**. Zo werd onder meer het idee geopperd om culturele uitwisselingen te organiseren, andere talen te leren en les te geven over Europa op school. De Europese symbolen, zoals de vlag en het volkslied, worden ook vaak vermeld.

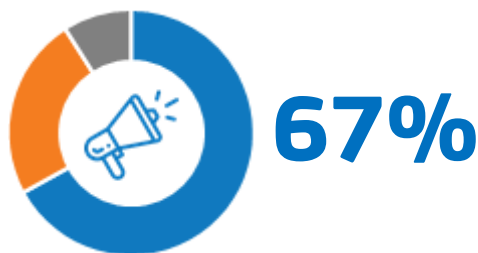
Enkele maanden voor de Europese verkiezingen zijn sommige deelnemers ongerust dat **desinformatie** en andere vormen van manipulatie het democratische proces zouden kunnen ondermijnen.

“ Gelijke kansen, ongeacht gender, kleur, gedachtegoed, religie of geld.
Onlinedeelnemer uit Roemenië

Grondig onderzoek van lobbygroepen, en een transparante werking van de Europese instellingen.
Onlinedeelnemer uit Frankrijk

”

“ Wat doet de Europese Unie om te garanderen dat grote multinationals hun belastingen betalen?
Burgerdialoog in Berlijn, Duitsland

vindt dat de opkomst van politieke partijen die zich afzetten tegen de traditionele politieke elite in verschillende Europese landen reden is tot bezorgdheid.

Eurobarometer november 2018.

“ Bezorgdheid over de radicalisering van de politiek en de exponentiële toename van xenofobie en racisme. Sommige bewegingen doen terugdenken aan het vooroorlogse Europa van de jaren 30.
Onlinedeelnemer uit Spanje

Hoe kan echte diversiteit van informatie worden bereikt als sociale platforms filters gebruiken om de inhoud aan te passen aan de gebruikers?
Burgerdialoog in Boedapest, Hongarije

”

“ De leiders moeten een manier vinden om de Europese burgers aan te moedigen om deel te nemen aan politieke beslissingen die hun latere leven zullen beïnvloeden.

Online-raadpleging - Deelnemer uit Griekenland

Grensoverschrijdende dialogen en gedachtewisselingen zijn voor mensen essentieel ter voorbereiding op de verkiezingen van het Europees Parlement, zodat zij de democratische werking van de EU beter kunnen begrijpen.

Burgerdialoog in Pärnu, Estland

”

Wist u dit?

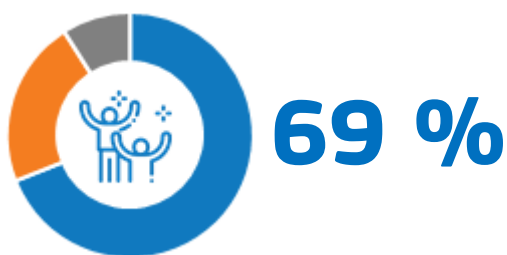
- De Europese Commissie onderneemt actie om ervoor te zorgen dat grote bedrijven een eerlijk belastingtarief betalen op de plaats waar de winsten worden geboekt.
- De Europese Commissie past strikte regels toe voor contacten met belangengroepen. Zij heeft een interinstitutionele overeenkomst voorgesteld om de transparantie te vergroten.
- De Commissie gaat nog intensiever werk maken van burgerdialogen, maar heeft ook voorstellen gedaan om het Europees burgerinitiatief te hervormen, zodat burgers gemakkelijker politieke initiatieven kunnen voorstellen.
- Zij heeft een reeks concrete maatregelen voorgesteld om te garanderen dat de Europese verkiezingen van volgend jaar op vrije, eerlijke en beveiligde wijze kunnen plaatsvinden. De voorstellen hebben onder meer betrekking op grotere transparantie van politieke advertenties op het internet en mogelijke sancties wegens illegaal gebruik van persoonsgegevens.

2.7 Een perspectief voor de jongere generatie

De Europese Unie is een toekomstgericht project en is dus onlosmakelijk verbonden met de jeugd. Veel respondenten uit verschillende leeftijdsgroepen hebben getracht een toekomstbeeld voor de jongere generaties te schetsen.

In deze context kwamen thema's als **mobiliteit**, **onderwijs** en uitwisselingsprogramma's vaak aan bod. **Erasmus** wordt steevast als voorbeeld aangehaald.

is van mening dat het project van de Europese Unie een toekomstperspectief biedt aan de Europese jongeren.

Eurobarometer november 2018.

Er werden niet alleen voorstellen gedaan voor gemeenschappelijke curricula of de erkenning van diploma's, maar velen beschouwen **scholen** ook als een plaats waar les moet worden gegeven over Europa en waar de jongere generatie onze **gemeenschappelijke waarden** kan leren.

“ Meer geld investeren in onderwijs en onderzoek.
Online-deelnemer uit Zweden

Uitwisselingsprojecten voor studenten en leerlingen uit andere Europese landen (in de eerste plaats Erasmus), en alle mogelijke initiatieven die ons in staat stellen om te komen tot een gemeenschappelijke cultuur, via verschillende talen
Online-deelnemer uit Italië ”

“ De EU moet op een begrijpelijke manier met de jongere generatie praten, onder andere via digitale middelen.
Burgerdialoog in Bratislava, Slowakije

De EU moet de werkloosheid en met name de kennisvlucht aanpakken, zodat jongeren in Europa kansen hebben.
Burgerdialoog in Athene, Griekenland ”

Wist u dit?

- De Europese Commissie stelt voor om het budget voor het toekomstige programma Erasmus+, voor de periode 2021-2027, te verdubbelen tot 30 miljard euro. Elk jaar steunt de jongerengarantie meer dan 3,5 miljoen jongeren, bijvoorbeeld met een aanbod voor een baan, een voortgezette opleiding, een stage of een leerlingplaats.
  - In het Europees Solidariteitskorps draait alles rond het tonen van solidariteit en het helpen van de meest kwetsbaren. Tegen eind 2020 zullen 100 000 jongeren de mogelijkheid hebben gehad deel te nemen aan een activiteit van het Solidariteitskorps.
  - Dankzij de coalitie voor digitale vaardigheden en banen krijgen tegen 2020 één miljoen werkloze jongeren een opleiding.
-

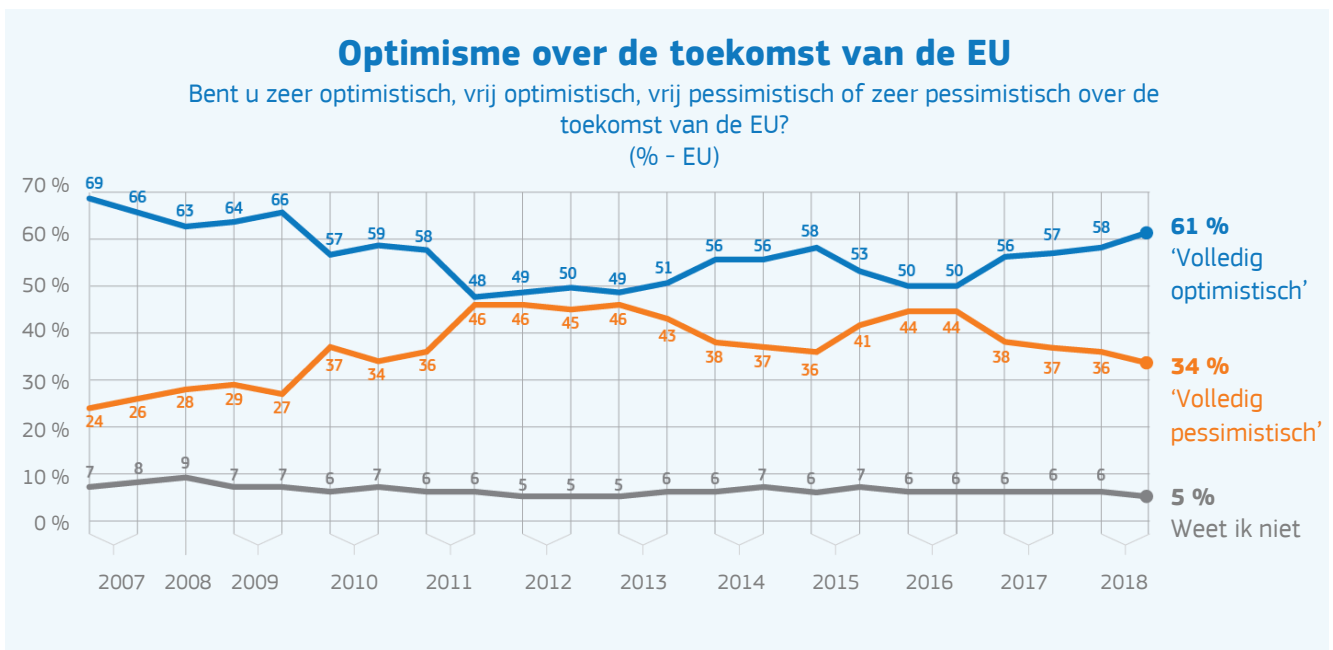

RESULTATEN BEHALEN

Luisteren naar burgers en ingaan op hun zorgpunten levert resultaten op.

De Europese burgers die hebben deelgenomen aan deze dialogen hebben hun ideeën en toekomstvisies uitgewisseld. Zij zijn niet altijd tevreden over de wijze waarop Europa vandaag functioneert. Zij hebben stevast hoge verwachtingen, maar zijn meestal ook optimistisch over de toekomst.

Dit wordt bevestigd door de resultaten van de Eurobarometerenquête die in november 2018 werd gehouden onder het grote publiek: drie op vijf Europeanen verklaarden optimistisch te zijn over de toekomst van de Europese Unie. Dit is het hoogste aandeel sinds 2009.

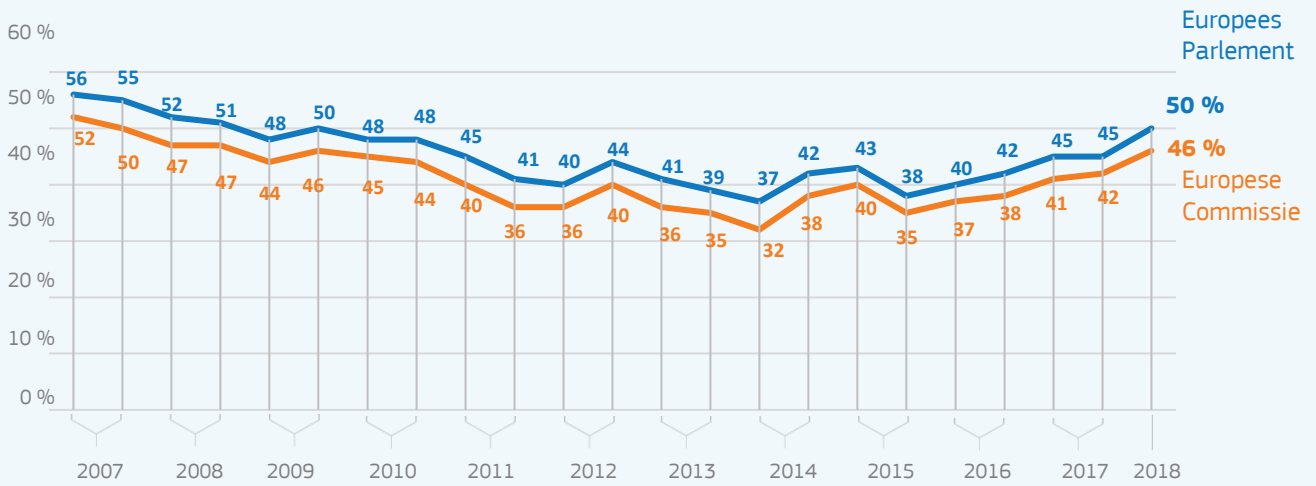

Eurobarometer november 2018

De manier waarop de Europese instellingen worden waargenomen, wordt positief beïnvloed door permanente interactie met de burgers en door ervoor te zorgen dat bij de beleidsvorming rekening wordt gehouden met hun zorgpunten en verwachtingen. Uit de meeste recente Eurobarometergegevens blijkt dat in 2018 50 % van de burgers in de Europese Unie vertrouwen heeft in het Europees Parlement en 46 % in de Europese Commissie (waarmee de cijfers uit het voorjaar van 2014 met respectievelijk 13 en 14 procentpunten worden overtroffen).

Vertrouwen in de Europese instellingen

Geef aan of u eerder vertrouwen of eerder geen vertrouwen in deze Europese instellingen heeft.
(% - EU – eerder vertrouwen)

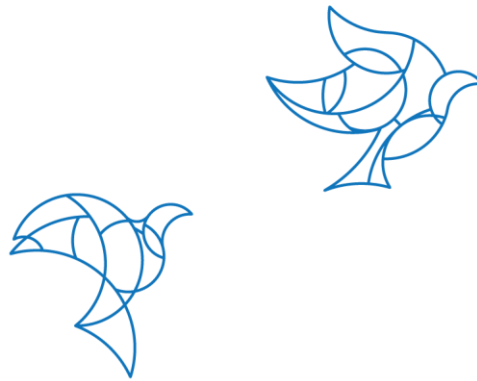

Eurobarometer maart 2018

Het is onze plicht ervoor te zorgen dat de hoop en het optimisme over onze Europese toekomst realiteit wordt en dat de burgers inspraak krijgen.

De voorzitter heeft de leden van het college het mandaat gegeven om in de lidstaten actief de dialoog met burgers en belanghebbenden aan te gaan.

PRAAT MEE

U kunt aan dialogen met de burgers meedoen of aan de onlineraadpleging over de toekomst van Europa deelnemen.

https://ec.europa.eu/commission/future-europe_nl

